

TA 2021/12 SKANSEN HOLDEPLASS

Arkeologisk etterkontroll ifm. graving for etablering av ny plattform ved Skansen holdeplass, Trondheim

Rostad, Synne Husby

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel TA 2021/12 SKANSEN HOLDEPLASS Arkeologisk etterkontroll ifm. graving for etablering av ny plattform ved Skansen holdeplass, Trondheim	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 156	Publiseringsdato 15.12.2022
	Prosjektnummer 1022014	Sider 13
	Avdeling Arkeologi	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Rostad, Synne Husby	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-303-2	Oppdragstidspunkt / periode utført 27.05.2021 – 25.06.2021
	Forsidebilde Skansen holdeplass, sett mot NØ. Foto: NIKU	

Prosjektleder Audun Berg Selfjord
Prosjektmedarbeider(e) Julian Cadamarteri
Kvalitetssikrer Ann Kathrin Jantsch

Oppdragsgiver / finansiert av Bane NOR SF

Sammendrag I forbindelse med graving for etablering av ny plattform ved Skansen holdeplass, ble det i perioden 27.05. – 25.06.2021 utført en arkeologisk etterkontroll av gravingen. Etterkontrollen viste utelukkende moderne forstyrrelser og utfyllinger på begge sider av stasjonsområdet. Tiltaket berørte ikke automatisk fredete kulturlag eller forsvarsverk. Topp naturlig undergrunn ble ikke registrert, men det var observasjoner av forstyrret naturlig undergrunn ca. på nivå med dagens jernbanespor (4,0 moh.).
Abstract An archaeological inspection took place on May 27 th – June 25 th 2021 at Skansen Station, Trondheim, Norway in connection with digging for the establishment of a new railway platform. The inspection showed that the digging was executed in modern deposits and disturbances surrounding the railway tracks on both sides of the station building.

Emneord Arkeologi, arkeologisk etterkontroll, Skansen, togstasjon, Skansevollene, Kongens bastion, stasjonsbygning, automatisk fredet kulturminne, kulturlag
Keywords Archaeology, Skansen station, railway, Skansevollene, urban archaeology, Kings bastion

Avdelingsleder
 Lise-Marie Bye Johansen

Saksnummer hos forvaltningsmyndighet	202036764-7
Kulturminne-ID	90302, 90288
Lokalitetsnavn	Skansevollene
Gnr/bnr.	416/236
Adresse, kommune, fylke	Skansen holdeplass, Trondheim, Trøndelag
Aksesjonsnummer	Ingen
Museumsnummer	Ingen
Intrasis-prosjektnummer	Ingen
Foto-/filmnummer	Ingen
Tilstedeværelse av automatisk fredede kulturminner	Nei

Innholdsfortegnelse

1	Administrativt	6
2	Tiltakets omfang	7
3	Resultat etterkontroll.....	8
3.1	Observasjoner vest for stasjonsbygg	8
3.2	Observasjoner øst for stasjonsbygg.....	9
4	Oppsummering	11
5	Vedlegg: Kartutsnitt Askeladden	12

Figurliste

Figur 1.	Tiltaksområdets plassering nord for Skansevollene.	7
Figur 2.	Tegning fra entreprenør som viser tiltak ved Skansen holde plass.	8
Figur 3. a:	Jordprofil vest for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot NØ. b. Profil med kulturlag på nordsiden av gangveg. Med 0,5 m målestokk. Foto: NIKU.....	9
Figur 4.	Gravd område øst for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot SV. Foto: NIKU.....	10
Figur 5. a:	Jordprofil øst for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot NØ. Med 1 m målestokk. b. Profil med kulturlag/utfylling på nordsiden av gangveg. Med 1,0 m målestokk. Foto: NIKU.....	11

1 Administrativt

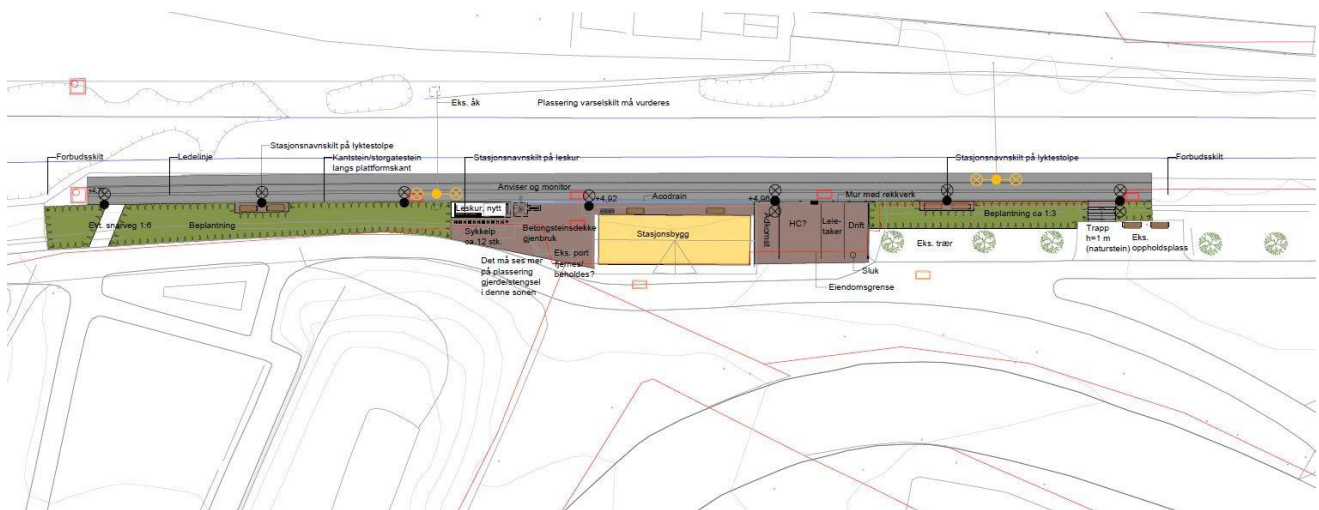
Trøndelag fylkeskommune mottok søknad om tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne - forsvarsverk, kulturminne-ID 90302 Skansevollene, i forbindelse med utvidelse av stasjonsområdet ved Skansen holdeplass i Trondheim (figur 1). NIKU mottok anmodning om tilrådning, prosjektplan og budsjett fra fylkeskommunen 06.01.2021 (ref. 202036764-4). NIKU oversendte sin tilrådning til fylkeskommunen den 12.01.2021. NIKU ga i sin tilrådning en anbefaling om å gi dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978, § 8, første ledd, med vilkår om arkeologisk etterkontroll av det oppgravde området. NIKU oversendte prosjektplan og budsjett til Riksantikvaren og Trøndelag fylkeskommune 18.01.2021. Riksantikvaren sendte 29.01.2021 anmodning om revidert prosjektplan og budsjett. Revidert prosjektplan og budsjett ble oversendt Riksantikvaren og fylkeskommunen 05.02.2021. Riksantikvaren fattet 09.02.2021 vedtak om utgifter til særskilt gransking av automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminneloven § 10 første ledd (ref. 21/00461-4). Trøndelag fylkeskommune fattet dispensasjonsvedtak 18.02.2021 (ref. 202036764-7).

Figur 1. Tiltaksområdets plassering nord for Skansevollene.

2 Tiltakets omfang

I tiltaket ble det søkt om å forlenge plattformen fra dagens 75 m til 115 meter. Det skal blant annet etableres snarveg, beplantning og parkeringsplasser (figur 2). Norconsult har informert om at dagens plattform skulle fjernes, og at det skal graves ned på dybde 0,5 – 1,0 meter, i hele plattformens lengde (grått område på figur 2). Bredden på området som skal graves er 3 meter. Massene skal skiftes ut i dette området. Lengden blir totalt 115 meter. Noe av området som er markert som grønt ble også gravd, men ikke like dypt. Plattformen skal ligge på samme sted som i dag. Gravingen var kun på nordsiden av gangveien.

Figur 2. Tegning fra entreprenør som viser tiltak ved Skansen holdeplass.

Basert på tilgjengelig informasjon og tidligere arkeologiske observasjoner i nærheten, var det vurdert et relativt lavt konfliktpotensial knyttet til det omsøkte tiltaket. Dette da det er lagt ned mye infrastruktur i området i form av fjernvarme og høyspentkabler. Fjernvarmetraséen går bak stasjonen og følger gangveien vestover. Det går også en høyspentledning som krysser toglinjene, vest for stasjonsbygningen. Tiltaket vil foregå innenfor området for østre voll og vollgrav. I de sørligste områdene inn mot gangvei er det imidlertid noe mer potensial for å påtreffe rester av forsvarsanlegget, eller gjøre funn av skjeletter.

3 Resultat etterkontroll

Etterkontrollen ble utført i løpet av fire dager, den 27.05, 04.06, 17.06 og 25.06.2021. Det prioriterte området av anleggsområdet var eksponerte jordprofiler på sørsiden av plattform, parallelt med jernbanesporet, og på begge sider av stasjonsbygget (grønne områder figur 2). Da tiltaket skulle foregå over flere måneder på ulike områder, var det lagt opp til tre-fire kontroller underveis i gravearbeidet. Områdene ble fotodokumentert, beskrevet og undersøkt av arkeologer i NIKU.

3.1 Observasjoner vest for stasjonsbygg

En NV-SØ-gående jordprofil ble undersøkt vest for stasjonsbygget (figur 3a). Det ble registrert et ca. 0,4 m tykt forstyrret nivå av kulturlag, bestående av sannsynligvis etterreformatorisk til moderne (1800-talls) gråbeige sand med småstein (figur 3b). I samme område ble det registrert treverksrester (plankebord, stokk etc.) og stein med mørtel og en 0,5 m bred grop/nedgravning. Laget lå over naturlig undergrunn (sand), der sanden lå på nivå med dagens jernbanespor, ca. 1,5 m under gangveien ovenfor. Profilen hadde moderne forstyrrelser i forbindelse med jernbaneutbygging, og senere aktivitet ved Skansevollene, Kongens bastion.

Figur 3. a: Jordprofil vest for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot NØ. b. Profil med kulturlag på nordsiden av gangveg. Med 0,5 m målestokk. Foto: NIKU.

3.2 Observasjoner øst for stasjonsbygg

En NV-SØ-gående jordprofil ble også undersøkt øst for stasjonsbygget (figur 4). Det ble registrert kulturlag i 1-1,6 m tykkelse, bestående av etterreformatorisk og moderne utfylling (figur 5a-b). Laget/utfyllingen var synlig i hele profilens lengde. Det ble observert mengder med tegl, aske, glass, jern og treverk. Det var ingen observasjoner av naturlig undergrunn på dette nivået. De moderne utfyllingene kan settes i sammenheng med utbyggingen av jernbanen og planeringen av stasjonsområdet i moderne tid.

Figur 4. Gravid område øst for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot SV. Foto: NIKU.

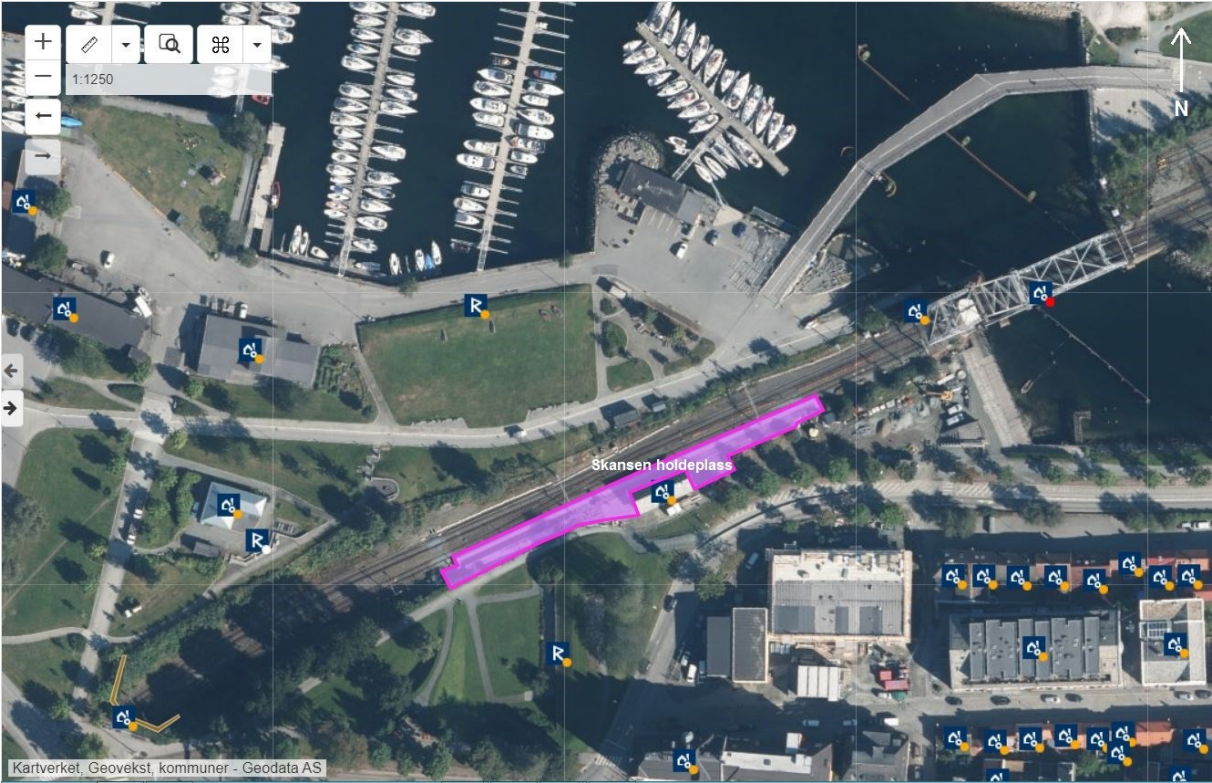

Figur 5. a: Jordprofil øst for stasjonsbygg. Bildet er tatt mot NØ. Med 1 m målestokk. b. Profil med kulturlag/utfylling på nordsiden av gangveg. Med 1,0 m målestokk. Foto: NIKU.

4 Oppsummering

Den arkeologiske etterkontrollen av gravingen nær Skansevollen og ved dagens jernbanestasjon viste utelukkende moderne forstyrrelser og utfyllinger på begge sider av stasjonsbygget. Tiltaket berørte ikke automatisk fredete kulturlag. Topp naturlig undergrunn ble ikke registrert, men det var observasjoner av forstyrret naturlig undergrunn, ca. på nivå med dagens jernbanespor (4,0 moh.). Det ble ikke påtruffet rester av automatisk fredet forsvarsanlegg, eller gjort funn av skjeletter.

5 Vedlegg: Kartutsnitt Askeladden

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 156

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00